

TOBY PATERSON EN HET NIEUWE KIJKEN NAAR DE STAD

Elke Hagenaar is zich bewust van het rumoer rondom 'de Zwarte Madonna' – het spraakmakende gebouw van Carel Weeber dat in de planning van de gemeente Den Haag tegen de grond gaat. De laatste rechthebbende bewoners zijn volgens recente berichten door de gemeente uitgekocht. Op vrijwel elk Haags feestje, opening of receptie hoor je voor- en tegenstanders met veel verve hun standpunten verdedigen.

De Britse kunstenaar Toby Paterson, een skater van huis uit, heeft als buitenstaander een totaal andere en absoluut verfrissende visie op dit gebouw en de omgeving. In zijn kunstwerken – schilderijen, werken op perspex, sculpturen, richt hij zich op modernistische, meestal verloederde architectuur. Het zijn gebouwen die (op het punt staan) uit het stadsbeeld te verdwijnen als gevolg van nieuwe ontwerpplannen, bedacht door enthousiaste projectontwikkelaars in samenwerking met een ambitieuze gemeente.

In de kunst van Paterson – waarin een sterke fascinatie voor het modernisme in schilderkunst, beeldhouwkunst en architectuur is te ontdekken – toont hij de schoonheid van dat wat ooit was. Dit heeft letterlijk betrekking op de sloop van bijzondere gebouwen. Maar is ook terug te voeren naar verloren idealen, naar een herbezinning van een gedachtegoed. Hij plaatst 'de Zwarte Madonna' bijvoorbeeld feil-

loos in een sociaal en politiek kader: hij openbaart een deel Haagse geschiedenis en de veranderende machtsverhoudingen. In zijn visie is 'de Zwarte Madonna' tegenwoordig een stukje sociale woningbouw dat eenzaam en alleen in het centrum van de macht staat. Het stadhuis, dat een vorm van democratie inhoudt, heeft mooie rondingen, is daarnaast wit en maagdelijk. Terwijl 'de Zwarte Madonna' zwart en hoekig is. Nu de Zwarte Madonna moet verdwijnen, ten gunste van (regerings)gebouwen, houdt de sloop tegelijkertijd een uitspraak in over de nieuwe machtsverhoudingen binnen Den Haag. Het zijn bouwkundige toevalligheden die, achteraf bezien, de situatie treffend symboliseren.

GESLOTEN BALKONSTRUCTUREN

Een ander voorbeeld: bij het ministerie van Financiën ziet Toby Paterson in de gesloten balkonstructuren niet alleen de constructie van het hele gebouw terug, maar ook de functie. En: binnen uniforme bouw, bij rijen woonflats waarbij de architectuur door de autoriteiten is goedgekeurd, weten individuen, de bewoners zich toch te onderscheiden. Door bijvoorbeeld kleurrijke balkon- en windschermen. Soms is het zelfs mogelijk om met het ritme van de gestreepte patronen een verwijzing te maken naar de kunst in de openbare ruimte van Daniel Buren.

Paterson beziet het verschijnsel van de balkonschermen met het oog van een kunstenaar: hij kijkt en denkt en associeert in beelden. Ontdekt bijvoorbeeld de schoonheid van een beeldrijm

in de openbare ruimte, ziet in objecten die niet bedoeld zijn als kunst, toch de schoonheid van kunst. Terwijl hij in zo iets simpels als een balkonscherm eveneens de 'anarchie' van de bewoners ontdekt. Zo ziet Toby Paterson ook in een supermarkt een eerbetoon aan het gedachtegoed van Mondriaan terug. Onbedoeld, maar zichtbaar gemaakt door zijn manier van kijken naar een stad. Paterson doorkruiste als skater het publieke terrein en ontwikkelde een manier van kijken naar de stad die als 'eye-opener' bestempeld kan worden. Het is voorstelbaar dat je na een stadswandeling – zelfs als doorgewinterde Hagenaar – toch totaal anders naar je eigen stad gaat kijken.

VISUELE TOEVALLIGHEDEN

Zijn manier van het zien van een stad en het samenkomen van (visuele) toevalligheden op het sociale, historische of politieke terrein maakt Toby Paterson zichtbaar in kunstwerken waarbij schilderkunst en architectuur elkaar raken. In de tentoonstelling 'Generosity' toont deze Britse kunstenaar, zijn nieuwste werk. Hij is één van de meest succesvolle op dit moment, met tentoonstellingen op zijn naam bij gerenommeerde instituten, wereldwijd. Zijn nieuwste werk is geheel gebaseerd op zijn bevindingen in Den Haag.

Roos van Put

Toby Paterson, Generosity. Stroom Den Haag, Hogewal 1-9. Den Haag, t/m 17 juni. www.stroom.nl